

בהעלותך
גליון 299
• תש"פ •

מִשְׁנַת חֲכָמִים של מתורתם רבותינו

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות • הרה"ג רבי נחום צבי לובאן שליט"א

*שני כלים בביהמ"ק רומזים לתורה. ארון הברית שבו הלוחות, והמנורה כמש"כ כי נר מצוה ותורה אור. וכתב הנצי"ב שהארון כנגד תושב"כ, והמנורה כנגד תושבע"פ. והנה במנורה ו' קנים, מלבד האמצעי שהוא גוף המנורה, כמש"כ (שמות כה, לג) "לששת הקנים היוצאים מן המנורה", והיינו ו' קנים כנגד ו' סדרים דתושבע"פ.

והקנה האמצעי - גוף המנורה, הוא כדוגמת הלולב כנגד יוסף הצדיק, שהוא יסוד תורה שבע"פ, שעליה נאמר הט אזניך ושמע דברי חכמים (סדע"ז), וע"כ אמרו - הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום. ומצינו ביוסף הצדיק שנאמר בו "כי בן זקנים הוא לו" ובתרגום "בר חכימא". וכתב רש"י ע"ז - כל מה שלמד משם ועבר מסר לו, והיינו שיוסף הוא המחבר בין האבות והבנים, וא"כ הוא

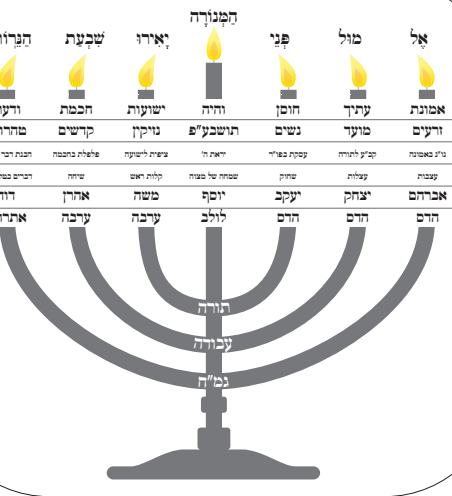
קבעת עיתים לתורה כנגד סדר מועד הרמוז ב"עיתך", עסקת בפו"ר כנגד יע"א שהעמיד י"ב שבטים, ציפית לישועה כנגד סדר ישועות, פלפלת בחכמה כנגד סדר קדשים הרמוז כנ"ל בתיבת "חכמת", הבנת דבר מתוך דבר פרש"י שם דהיינו דעת, והיינו כנגד סדר טהרות הרמוז בתיבה זו כאמור. וסיום מאמול ואפילו הכי יראת ה' היא אוצרו, הוא ענין נפרד מהמוזכר קודם, והוא כנגד הקנה האמצעי - גוף המנורה, וכנגד יוסף הצדיק שכי עליו את האלקים אני ירא. הרי שבהתגברות על ז' בחי' אלו זוכה להשראת השכינה הנרמז במנורה.

ארו"ל שהמנורה עדות שהשכינה שורה בישראל, ובשבת ל: איתא שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה. והדברים מדוקדקים כנ"ל, עצבות היא היפך מדת א"א המכוון כנגד סדר זרעים, דכ' בפסוק "הזרעים בדמעה ברינה יקצורו", וכ' תוס' שסדר זרעים כנגד אמונה כי מאמין בחי עולמים וזורע, נמצא שהאמונה היא היפך העצבות שבזריעה.

עצלות היא נפילה תחת הזמן (היפך זריזות), וכנגד סדר מועד שהוא רוממות הזמן, שחוק כנגד סדר נשים - כמאז"ל שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה, קלות ראש כנגד סדר נזיקין שמחכמים ועמוקים (ברכות סג: וברש"י, וע"ע תפא"י סוף ב"ב), שיחה כנגד סדר קדשים כדמצינו ביצ"א עמוד העבודה של שיצא לשוח בשדה, ופירו"ל שהתקין תפילת מנחה (ותפילות כנגד תמידים תקנום), ודברים בטלים כנגד סדר טהרות שפגם הדיבור ענינו טומאה כמש"כ עם טמא שפתים. וסיום דבריהם אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, מבואר שהוא ענין נפרד, ומכוון כנגד יוסף ומדת היראה, שכי ר"צ ששמחה הוא רק הבאה מתוך היראה (מח"ח סא), ובאה ע"י הגבורה שכובש את יצרו (ד"ס יח:).

ובביאור"ד נראה, שרמוז הקדמונים במצוות לולב, שז' מצותיו מכוונים כנגד ז' הרועים, ג' ההדסים כנגד ג' האבות, ב' הערבות כנגד משה ואהרן, האתרוג "פרי עץ הדר" כנגד דוד המלך ע"ה בבחי' "הדר מלכות", והלולב שבאמצע כנגד יוסף.

וכן י"ל במנורה, שהקנים מכוונים כנגד ז' הרועים, וששה סדרי משנה שנרמזו בפסוק "והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת" (שבת לא:). הקנה הראשון כנגד סדר זרעים הנרמז ב"אמונת", וכנגד א"א ראש המאמינים שהאמינו על בריותיו. השני כנגד סדר מועד הרמוז ב"עתיך", והוא

תחילת המסורה העוברת מדור לדור, שהוא ענינה של תושבע"פ. וע"כ יהושע מזרעו של יוסף, הוא תחילת המסורה, וכמש"א באבות - משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', וכמאז"ל (רש"י במדבר כו, כ) פני משה כפני חמה זה תושב"כ, פני יהושע כפני לבנה זה תושבע"פ. וע"כ גוף המנורה היא כנגד יוסף, וממנה יוצאים כל ששת הקנים פ"י ששת סדרי תושבע"פ. [ובפר"צ (ה ס"ב) כ' שר"ע שורש תושבע"פ שהיה שרשו ממדת יוסף הצדיק, ונרמז בשמו עקיבא בן יוסף].

עוד שם, ושואלין לאדם בשעת הדין, נשאת ונתת באמונה, קבעת עיתים לתורה, עסקת בפו"ר, ציפית לישועה, פלפלת בחכמה, הבנת דבר מתוך דבר, ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין כו'. וית' ע"ד הנ"ל, נשאת ונתת באמונה כנגד א"א שמדתו אמונה,

קדושת הזמנים, וכנגד יצ"א שקבעו מועד ללידתו כמש"כ (בראשית יח, יד) "למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן". השלישי כנגד סדר נשים הרמוז ב"חוסן", ופרש"י לשון יורשין וע"י אשה נולדו יורשין, והוא כנגד יע"א שנשא ד' נשים והעמיד י"ב שבטים. הרביעי כנגד סדר נזיקין הנרמז ב"ישועות", וכנגד משר"ע הנקרא "מושיען של ישראל". החמישי כנגד סדר קדשים, וכנגד אהרן הכהן שהוא ראש ותחילת העבודה שהיא ענינה של סדר קדשים. והשישי כנגד סדר טהרות, וכנגד דוד המלך שאמרו עליו (ברכות ד.) שהיו ידיו מלוכלכות בדם שפיר ושליא לטהר אשה לבעלה, דהיינו מסדר טהרות, וביקש שהעוסק בתהלים יחשב כעוסק בנגעים ואהלות (שוח"ט), שהן מסדר טהרות.

משנת היום

אופק רכסים

7:15 הדלקת נרות

5:31 נץ החמה

סויק"ש:

8:09 מג"א

8:21 (מג"א 72)

9:05 גר"א

10:16 סו"ז תפילה (ב)

12:38 חצות

7:45 שקיעה

8:28 צאת השבת

8:57 ר"ת

אבות - פרק ב

לעילוי נשמת

הרב משה בן הרמים הגה"מ ז"ל

ומרת רחל זינת בת אברהם

ועובר טאל ע"ה

תורתו

ת.נ.צ.ב.ה.

להערות והארות ולמשלוח חומר לעורך

בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות

בטל: 054-84-68706

ובמוקד "נדרים פלוס" קרן תורתנו קוד 103

לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

המשך בעמ' ג'

*מאמר זה כבר פורסם בשנת תשע"ה, ומכני יחידיות, אנו מפרסמים אותו שוב.

עטרת בעלה

האם אשה משכלת היא זו שלמדה באקדמיה • מדוע המפנה ליבו לבטלה חמור משיחה בטלה

אהב מוסר אהב דעת ושא תוכחת בער (יב,א)

אם תראה אדם שנשכל במעשיו ונמשך אחר התאוות, אך כאשר מוכיחים אותו שמח בכך, אות הוא כי הוא איש שהתאוה מתגברת עליו. אדם כזה, מאהבתו את הדעת ישמח לשמוע מוסר ותוכחה, כי הוא מקווה שעל ידי התוכחה יוכל למשול ברוחו ולהתגבר על יצרו. אבל אדם ששונא את התוכחה, זה ראה שנפשו נמשכת אחר התאוה כמו בהמה. וזה הכוונה - בער. שנפשו כנפש הבהמה.

בישיבה היו בחורים שרצו שאני יעיר להם, אך היו כאלו שאמרו לי: "למה רק לי המשגיח מעיר" ענית להם, ראשית, האם הסתכלת כל הזמן שאני לא מעיר לאף אחד, רק לך ושנית, האם אני עושה לך רע בזה שאני מדבר, האם שמעת שבאים לחנווני לקנות, הוא אומר למה אתם באים רק אלי.

אשת חיל עטרת בעלה וקרוב בעצמותיו מבישה (יב,ד)

כמו מי שיש לו עטרה, מתעטר ומתפאר בה בעל העטרה, כן מי שאשתו אשת חיל, מתפאר בה בעלה, כי היא קנינו - היא אשתו. מה זה אשת חיל, יש פירוש גדול בסוף משלי על הפרק 'אשת חיל'.

אך מי שהיא מבישה, היא כרקב בעצמות של בעלה. כמו רקב שהוא חולי שאין לו רפואה, גם אשה מבישה אין לבעלה רפואה כל זמן שהיא תחתיו. האם אי אפשר לשנות אותה? כנראה שלא.

מוסיף רבינו יונה, שמלשון הפסוק 'כרקב בעצמותיו' אנו רואים, כי כיון שהאיש דבק באשתו, אשתו נחשבת חלק מעצמותו וכאשר אשתו מבישה, הוא חש זאת כאילו עצם ממנו חולה. כפי שהאדם נכלם מהחלקים והמוזמים הרעים שבו, כך הוא נכלם ומתבייש מאשתו, עד נפשו. ובא שלמה המלך ע"ה להזהיר, לחקור ולהישמר כפי היכולת מלקחת אשה מבישה, ולא תתפתה מהכסף והזהב שלה.

מה זה אשה מבישה? מפרש רבינו יונה, היפך מאישה משכלת. מה זה אשה משכלת, האם זו שלמדה באוניברסיטה,

אשה משכלת זו אשה שיש לה שכל אך להתנהג כראוי, אך לחנך את ילדיה. אשה מבישה, אין לה שכל אך להתנהג כראוי.

"מחשבות צדיקים משפט תחבולת ופעלים מרמה" (יב,ה)

הצדיקים חושבים לא רק בזמן שמגיע אליהם שאלה למעשה, הם מכינים עצמם ומתבוננים בכל עת - 'משפטי' אך להיות טובים. אבל הרשעים, לא רק שאינם שמים לב להיזהר מן האונאה, אלא אדרבה, מעמיקים ומתחדדים לעשות מרמה. בשכל אשר נתן ה' יתברך להכירו ולעבודו, הרשעים נעזרים לחטוא ולהרשע. נמצא שאותם הרשעים נענשים, לא רק על החטא שיצא מהם, אלא אף המחשבה שהביאה לכך. והאמת שגם אם מחשבתו לא תצא לפועל, ייענש על המחשבה. מכיוון שהוא רגיל בסוג מחשבות עליה ועבר ושנה עליהם, נענש, כי אנו יודעים שאילו היה באפשרותו לעשות העבירה, היה מקיימה. גם יש להבין מפסוק זה, שהצדיקים לא רק שאינם מדבר לבטלה, אלא אף כל מחשבותיו משפט וצדק,

ואילו הרשע מבטל מחשבתו הזמן.

עונש המפנה ליבו לבטלה גדול מעונש שיחה בטלה, כי הוא משתמש לבטלה בעיקר החלק אשר באדם והוא הדעת. רואים מדבריו ששיחה בטלה היא ללא שכל, הפה טוחן. המהר"ל מבאר את המשנה באבות 'לא מצאתי לגוף טוב משתיקה' שבשעה שהגוף פועל השכל לא פועל, לכן מוטב שיניח לגוף לפעול וייתן לשכל. לכן לגוף טובה השתיקה.

אך יש להבחין בין סוגי הדיבורים. יש דיבור שהוא בעצם שהוא מדבר בלימוד, זה דיבור שכלי ולא דיבור גופני, אבל דיבורי בטלה, זה דיבור גופני. כתוב "האומנם אלם צדק תדברון" דורשים חז"ל (חולין פ"ט ע"א) מה אומנתו של האדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם. יכול אף לדברי תורה, תלמוד לומר צדק תדברון. צריך להבין מה ההוא אמינא שאף בדברי תורה לא ידבר, אומר החפץ חיים שהנידון ללמוד בחברותא, שמצד זה מועיל, מצד זה שני סיכון שיימשך עם רעהו בשיחה בטילה, זה החידוש שעדיף שיילמד עם חברותא.

ניתן לשלוח תגובות
לעורך המדור בדוא"ל:
yosefshu9849@gmail.com

מה בין נתינת הלויים להשי"ת לנתינתם לאהרן?

כי נתונים נתונים המה לי מתוך בני ישראל (טו,ח)

ארי אפרשא מפרשין, שינה מתרגומו ל"ונתת את הלויים לאהרן ולבניו נתונים נתונים המה לו מאת בני" (ג, ט) שתרגם: מסירין יהיבין. וכמוהו להלן בפס' יט "נתונים לאהרן ולבניו" - יהיבין לאהרן ולבנוהי. כי שם עסקינן במסירתם לאהרן, ע"כ מתורגם בלשון מסירה ונתינה, אך כאן שעוסקים בנתינתם לה, תרגם בלשון הפרשה, כדרכו בכל 'תרומה' האמורה בגבוה, כי אין נתינה אליו יתברך, שהכל שלו, אלא רק הפרשה לשמו.

ככל חוקותיו וככל משפטיו (ט,ט)

ככל גזירתיה וככל דחזי ליה. בכה"ת תרגום "החוקים והמשפטים" - קיימא ודינייא. אך כל לשון "חוקה" המתייחס למצוה פרטית מתרגם "גזירא". ולכן "חוקת הפסח" - גזירת פסחא. אך גם בזה "חוקת עולם" - קיים עלם, כתרגום "ברית" ו"שבעה", כי בזה ההוראה היא החוק הקבוע לדורות. וע"כ (בפס' יד) "כחוקת הפסח וכמשפטו" - כגזירת פסחא וכדחזי ליה. ואילו בסיפא: "חוקה אחת יהיה

לכם ולגר" - קיימא חד. ומה ששינה תרגום "משפטיו" שלא תרגם "דיניה", כי "דין" הוא בהוראת משפט ממון. ולכן תרגם "כדחזי ליה" - כראוי לו, וכתרגומו: "ויעשה כמשפט" - ועבדה כדחזי (ויק' טו, טז). והנה בד"כ החלוקה בין "חוקים" ל"משפטים" היא בין מה שהוא גזירת מלך - חוק בלא טעם, למה שהשכל מחייבו, וכאן אין שייך חילוק זה. ולכן פירש"י: חוקותיו - אלו מצוות שבגופו. "משפטיו" - מצוות שעל גופו ממקור"א. והיינו שלשון "חוק" על החקוק בגופו, ולשון "משפט" על הראוי לו.

ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם (ט,י)

ויעול דוכרכונן לטבא קדם ה' אלהכון שינה מ'ל' הכתוב, כי אין שכחה לפניו ית"ש, אלא עניינה התעוררות הנהגת הזכירה. וגם שכחותו עלול להשתמע בטעות שאתם אלו שתזכרו ולא שתכחו. ומלשוננו זו, נשתלשל לו חז"ל ר"ה טז: "זכרונות - כדי שיעלה וזכרונכם לפני לטובה".

למקרא העדה (י,ב)

לערעא כנישתא. לת"א אינו לשון קריאה,

סובריה בתוקפך-סובלהו בחוזקך, אף כאן שינה המליצה להוראה העניינית [שלא תרגם "בחיך" - בעטפך, כבשמות דו]. והנה תרגום "נהלת בעוך" (שמות טו,ג) - זהה - סובריה בתוקפך [ומשמש ל' עבר ועתיד כאחד]. ואולי ככוונה השווה תרגומם, לבאר עומק טענת משה רבנו, שהקב"ה מטיל עליו מה שאין בכוחו של בשר ודם, אלא מעשה הקב"ה הוא.

א - ל נא רפא נא ליה (יב,ג)

בבעו אסי כען יתה. ברוב התורה מתרגם "נא" - כען-עתה. וכאן משום הכפל ביאר הראשון לשון בקשה.

ומי יתן כל עם ה' נביאים (יא,כט) רעינא פון דיהון כל עמיה דה' נבין.הפך ל' השאלה לניחותא: רצוני שיהיו כל עם ה' נביאים. וכן "מי יתן היה לבבם" - לווי דיהי בלבא (דב' ה, כו) ולהבדיל "מי יתן מותנו" לווי דמינתא (שמות טז, ג), הפכו מ'ל' שאלה ללשון הלוואי - הבעת רצון ותקווה. ורק ב"מי יתן ערב" - מן יתן (דב' כח, טו) הניחו כצורתו, כיון שאין זה רצון ידוע, אלא דברי אובד בעלמא.

האב אנא לכל עמא הדין, אם בניי אינון. שינה, שלא תרגמו כצורתו. כדרכו להסיר המליצות, והנה בכתוב שתי השאלות - ההגדרות מתייחסות למשה: א. כהורה. ב. כיולד. אך אונקלוס הואיל והסיר לגמרי עניינים אלו, וביאר רק לענין הכללי של האבהות, לא יכול היה לכפול, ולכן הפך ההגדרה השניה - כלפי ישראל. ונמצאו ב' השאלות: האם אב אני להם, והאם הם בניי.

שאהו בחיקך (יא,ב)

עשה תורתך קבע

שאל אחד המגידיים: במה יבחן אדם אם חג השבועות הטביע בו את רישומו? והשיב על שאלה זו, על יסוד מציאות דומה. אדם נכנס לאולם שמחה שבו היו הכל שמחים בשמחת חתן וכלה, ושאל מי כאן החתן? הצביעו לו על אדם עליו ושמח, אך הוא לא הצליח להבחין מי מבין כל העלזים ושמחים שהיו כה רבים, הוא החתן. לא נחה דעתו עד שאמרו לו צפה עוד מעט קט, כשתגמר שמחת החתונה, הציבור יתפור וכל איש ילך לביתו. זה שיקח את הכלה איתו הוא הוא החתן. כך גם בעניינינו התעסקנו בתורה ביום נתינתה והגיננו בה ושמחנו עמה כמשוש חתן על כלה. המבחן הוא, איפוא, ב"קחו עמכם דברים", מיום גדול זה אל שאר ימות השנה.

פרשת "בהעלותך" מציבה בפנינו ציון דרך חשוב ביותר, אשר בעזרתו נפלט דרכנו ונצא מיום מתן תורה עם ה"כלה". התורה מאריכה ומפרטת מאד את סדרי נסיעת וחניית בני ישראל במדבר. הרמב"ן והספורנו ביארו שאריכות זו באה ללמד שבני ישראל ביטלו את כל רצונותיהם, ונסעו וחנו אך ורק על פי ה'. הגרש"ז ברודיא זצ"ל מביא בספרו "שם דרך" את דברי הרמב"ן המעלים על נס את גודל מידת התבטלותם מול רצון ה'. כאשר ארכה חנייתם ימים רבים אפילו במקום שעז היה חפצם לנסוע משם, נאמר "ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו". וכן אם היתה חנייתם רק לילה אחד ולמחרת נסעו, עשו זאת ברצון למרות הטורח הגדול שהיה להם בזה. (עיין בדברי הרמב"ן באריכות). דברים דומים אנו מוצאים גם ב"ספורנו".

מסקנת הגרש"ז מהדברים האלה שבני ישראל הלכו אחרי ה' יתברך במדבר, ללא כל פניות ורצונות עצמיים, רק קיום רצון ה' היה לנגד עיניהם. בזה הם הכינו את עצמם, להיות זריזים בקיום מצוות ה', גם מתוך קושי וטורח רב.

לכשנעמיק בשורש הדברים, נראה שבפרשת המסעות טמונה תורה שלמה ועמוקה, המלמדת את האדם את ענין הקבע של התורה והמצוות, לעומת הרגעי והחולף בצרכי העולם הכלה! כי משמעות קיום מצוות "ויסעו ויחנו" מפני שכן ציוה ה', מורה שעיקר הקביעות בחיים ונצחיותם, הוא קיום רצון ה' יתברך. לעומת זאת הפעולות שאדם עושה מדעתו, אינן אלא דבר ארעי ובר חלוף. לכן בעשיית רצון ה' אין כל הבדל אם חונים במקום אחד עשרים שנה, או שחנייתם היא לילה אחד בלבד. כי דבר ה' נצחי ואינו מוגבל בזמן ובמקום, בבחינת "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" (תהלים קיט).

אילו היתה נסיעתם לצורך התכלית הגשמית של הכנה לשהייה במקום נאות ונוח, או-אז היה הבדל בין נסיעה לצורך חנייה ממושכת ומועילה, לבין נסיעה ארוכה לשהייה למשך זמן קצר בלבד. אולם כאשר כל תכלית הנסיעה היא אך ורק כדי לעשות דבר ה' ורצונו, גם רגע קל של קיום רצונו יתברך הינו נצח נצחים. כפי שמצינו שישנם מלאכים שכל בריאתם ויצירתם היא כדי לומר שירה פעם אחת, ומיד הם כלים ואינם, וזוהי כל מציאותם.

יש כאן, אם כן, עדות התורה שהגיעו

ישראל למעלת שלימות מופלאה זו, שבה רק דבר ה' היה כל מאויים וחפצם. הם השכילו ללמוד תורה זו שמצוות ה' הן המציאות הקבועה היחידה! וכדברי הגמ' במסכת שבת (לא): שסתירת משכנם במקום אחד ובנייתו מחדש במקום אחר שבו יחנו נחשבה להם כ"סותר על מנת לבנות במקומו", כיון דכתיב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". הרי שלא רק שאין גבולות של זמן במצוות השי"ת, אלא גם גבולות מקום אינם קיימים בציווי ה'.

גם ירדת המן ואכילתו לימדה אותם ואותנו, תורה עמוקה זו, שכל צרכי האדם הגשמיים הינם דבר ארעי ומתכלה, ורק דבר ה' קיים לעד. ב"ילקוט שמעוני" (פ' שלח רמז רכה) מובא שמוזן אלפיים שנה היה יורד בכל יום! כאן שוב לימד הקב"ה כי דבר ה' נצחי ללא גבולות וזמנים, ומכיל בכל יום כמות עצומה של מזון. יחד עם זאת, הכמות האדירה הזו נמסה בחום השמש, תוך שעות ספורות, והנשאר למחרת נבאש ונעשה רימה ותולעה. רואים שחלק זה של צרכי האדם הינו כל כך ארעי ומתכלה! ובו בזמן לימדום שחררה אחת יכולה להספיק למשך שלושים יום (כאשר יצאו ממצרים). אין זאת אלא משום שדבר ה' הינו מציאות קיימת ונצחית, שאינה מוגבלת בזמן.

תורה מופלאה זו חזרו ושינו בני ישראל דבר יום ביומו במזונותיהם וכן בכל מסע וחניה. באופן זה למדו ולימדונו לדורות עולם להכיר בקבע שבתורה ומצוות, לעומת הרגעי והחולף בצרכי העולם הכלה!

מתוכן הדברים למדים אנו משמעות נוספת במאמר חז"ל (אבות פ"א): "עשה מעבר למשמעות הפשוטה קבע". מעבר למשמעות הפשוטה שמדובר כאן ב"כמות" קביעות זמן הלימוד, ישנה כאן משמעות נוספת לקביעות במוזן האיכות. דהיינו, שכשם שראינו עד כמה רצון ה' צריך לתפוס מקום בראש מאוויינו, כך גם לימוד התורה הקדושה שהיא הקבע ועיקר מטרתנו ותכליתנו, צריך למלא את כל ישותנו. אותו נעמיד בראש עיסוקנו ומחשבותינו, וגם רגע אחד של תורה, יהיה קבוע ויקר בעינינו כמו חיים שלימים, ויתירה מזה!

ונמצא לפי זה שגם השאלה שנשאל האדם בעומדו לפני ב"ד של מעלה "קבעת עתים לתורה?" (שבת לא), משמעותה ליחס שהאדם מקדיש לאיכות העתים שהאדם לומד בהם! האם היו בבחינת "קבע" לא רק במשמעות הכמותית והעקבית, אלא בבחינת ההכרה שכל תכלית החיים טמונה ברגע אחד של חיים. עיין בספר הנ"ל שהאריך עוד בענין.

על כל פנים עבורנו מהווים דברים אלה תוכן לצלילי לימוד חג השבועות, ומטרה להפיכתם לשירת החיים שעליה נצטוונו: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת". הכתיבה היא חריטת הדברים על לוח ליבנו, שהיה עשיית רצון ה' ולימוד התורה בבחינת "קבע" בכמות ובאיכות. כך יצא "חתן" מ"חופתו" דהיינו מיום מתן תורה, אל חיי תורה נעלים ומרוממים.

האבות ובניהם.

וכן נראה גם ענין המנורה, הקנים מימין כנגד ג' האבות, והקנים משמאל כנגד משה אהרן ודוד, ומכוונים הם אלו כנגד אלו, בניס לעומת אבותם, הקנים החיצוניים כנגד א"א ודה"מ - בבחי' עמוד גמ"ח, האמצעיים כנגד יצ"א ואהרן הכהן - בבחי' עמוד העבודה, והפנימיים כנגד יע"א ומש"ר - בבחי' עמוד התורה. [וכנגד ג' רגליים בתחתיתה, וג' מעלות שהיו כנגדה].

אמנם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, מכוונים ופונים כל הקנים אל גוף המנורה, שהוא שורש הכל המאחדם יחד, כדוג' הלולב, שכל ו' הקנים הם התפשטות ו' סדרי משנה מתוך כלליות תושבע"פ. ושמו גם רמזו כן בפסוק זה, אל כנגד א"א שנא' וירא אליו (ולא כ' שמו, ועי' בכל"י ואוה"ח שמורה שזכה להשראת השכינה, והוא

המשך מעמ' א'

אמנם לכשנתבונן במנורה נמצא עוד, שהקנים מימין ומשמאל יוצאים מהמנורה זה כנגד זה, ומקבילים זל"ז. [ודוק שב' הצדדים הינם כנגד זרעים וטהרות, ובשניהם אין תלמוד בבלי מלבד במסכת אהת, ברכות בזרעים, ונדה בטהרות]. ונראה לבאר, דבז' הרועים ג' הראשונים הם האבות, וג' האחרונים הם הבנים, ומקבילים הם אלו לעומת אלו במדותיהם. אלא שהאבות העמידו את מידותיהם בככה בכלל"י בבחי' אב, והבנים מוציאים מדותיהם אל הפועל. דא"א מדתו חסד, וכחו יוצא אל הפועל ע"י דה"מ, שענין המלכות הוא נתינה לעם, וכמש"א בנדרים לאו מלאך אנא דתתהני מנאי ולא איתנהני מינד, שמלך נותן ולא מקבל. וארז"ל ג' כתרם נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, ומכוונים כנגד ג' העמודים - תורה, עבודה וגמ"ח, כתר תורה כנגד

ענין המנורה), מול כנגד יצ"א שהתפלל נכח רבקה אשתו, פני רמזו ליע"א שהוא דמות פני אדם במרכבה, המנורה כנגד גוף המנורה כאמור, יאירו כנגד מש"ר שקרן עור פניו והתמלא הבית אורה בלידתו, שבעת כנגד אהרן הכהן ששבע מורה תמיד על מדת הקדו', כיום שב"ק המכוון כנגד המשכן וביהמ"ק (ומלאכות שבת נלמדות מהמשכן), הנרות רמזו לדה"מ כמש"כ ערכתי נר למשיחי.

המנורה עדות היא שהשכינה שורה בישראל, ואור תושבע"פ המתגלה ע"י עמלם של חכמי ישראל, מעידה היא שהשכינה שורה בתוכנו, וכמשאז"ל העוסק בתורה שכינה שרויה עמו ושם ה' נקרא עליו, ונרמזו בתחילת הפסוק והיה אמנות עתיך וגו', אותיות ה-ו-י-ה. נידבק בתושבע"פ ברוב עמל ויגיעה, ויזריח עלינו מאורה, ונזכה להשראת השכינה.

כיצד נעשה כלי קיבול לתורה שנתנה לנו? ♦ הרב דוד אנישר

ידועים דברי חז"ל (גדרים נה). על הפסוק "ומדבר מתנה" - כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנה לו במתנה. ולכן סדרו רבותינו את קריאת פרשת במדבר קודם חג מתן תורה, למען נעשה את עצמנו כמדבר, ובזה נזכה לכתרה של תורה.

מפליא לראות, שגם לאחר חג מתן תורה, שוב העירה התורה את אוזנו על ענין הענוה באומרה בפרשת השבוע (יב, ג) "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה". ולפיכך, נתן ה' את התורה דווקא על הר סיני ולא על שאר ההרים, מפני שהיה ענוותן ושפל, כפי שאמר בר קפרא (מגילה כט). יצתה בת קול ואמרה להם, למה רצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני, עי"ש.

ובזה פירש הבן איש חי ז"ל את הפסוק "אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי" דכשאשא עיני בוויכוח ההרים על מי תינתן התורה, ואראה כי בחר ה' דווקא בהר השפל, אבין בזה כי "מאין" יבא עזרי, כלומר ע"י ענווה ועשיית עצמי כ"אין". לא לחינם, הסמיכו בתפילה שמונה עשרה את בקשת "ונפשי כעפר לכל תהיה" - לבקשת "פתח ליבי

בתורתך", כי הדרך לפתיחת הלב בתורה, היא כאשר נשים נפשנו כעפר לכל. וכבר ידועים המה דברי הרב חיד"א ז"ל (בשם הגדולים, ערך בית יוסף): ודע שקבלתי, שבדורו של הבית יוסף ג' רבנים שהיו ראויים לחבר ספר כהבית יוסף, והסכימו מן השמים שתנתן דת ע"י מרן הב"י, מפני ענוותנותו היתירה.

נפלאים המה הדברים, אך לכאורה מחוסרי הבנה, איזה סיבה יש שלא תמצא התורה בגסי הרוח (עיין עירובין נה), ומדוע אדם שהוא גאה - לא תוכל התורה לשכון בו בטח, ומה השייכות שיש בין זה לזה? הגאון חיד"א ז"ל נתן טעם לשבח בזה, דהנה מובא במדרש, שאליהו הנביא אמר לאותו חסיד - כאשר עברו ליד אדם גאוותן, דריחו של בגאה נודף יותר מנבלה (עיין ספר קב הישר פרק ז), ומכיון שאסור ללמוד תורה במקום המטונף, לכך אי אפשר לתורה להיות אצלו. הן אמת כי הדרך רחוקה להגיע לענוה מושלמת, וכדברי ר' פנחס בן יאיר (מסכת ע"ז כ: והביאו מסילת ישרים בהקדמתו), שיש מדרגות - תורה, זהירות, זריזות, נקיזות, פרישות, טהרה, חסידות ו... ענוה.

ומכל מקום, ננסה לאחוז במה שנצליח,

ויהי מה.

אכן, בכדי להיות שייכים לזה, מוטל עלינו להשכיל, גדרה של "ענוה" מהו? רש"י ז"ל בפרשתנו, על הפסוק והאיש משה ענו מאוד - הגדיר לנו בשתי מילים את ענין הענוה. ז"ל: עניו. שפל וסבלן, ע"כ. רש"י מגלה לנו כי הענוה מורה על סבלנות, כלומר להיות כסבל הסובל על גופו את העול וממשיך הלאה - כך יסבול על עצמו את המאורעות הפוקדים אותו, הכל באהבה ובהשקט. באמונה כי רצון ה' הוא שיהיה כך.

כן מצאנו בס"ד באגדות החורבן (מס' גיטין נו). במעשה דקמצא ובר קמצא, שהתחבטו חכמי ישראל מה לעשות לבר קמצא, ור' זכריה בן אבקולס מצא סיבות להניח לו, ולא לעשות כלום. ואמר על זה ר' יוחנן: ענוותנותו של ר' זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו. עי"ש. ולכאורה קשה מה שייך לומר כאן ענווה?

אך כבר פירש"י שם: ענוותנותו. 'סבלנותו' שסבל את זה ולא הרגו. ואם כי שם הייתה הענוה שלא במקומה, מ"מ למדנו את משמעות ענין הענוה, כי הוא

לקבל באהבה ובהשקט כל דבר, יהי אשר יהיה, זה כח לסבול את העוול. [וכמוכן שאין הכונה שיחיה בהרגשת מסכנות].

נסה לתרגם את הדברים למעשה.

הגיעה שעת הצהריים, ואתה עייף ויגע, מנסה לנוח מעט, שבביל שיהיה כח לסדר ב', ודווקא אז התינוק החליט לבכות...

כאן המבחן! האם כדאי להתרגו, או "לסבול" את הדבר, כי זהו רצון ה' שגם בצהריים אהיה עייף, ולקבל באהבה. אם בערב לאחר יום לימודים מייגע או עבודה מתישה, תחושת רעבון מציקה, אתה צועד לבית ומצפה לארוחה דשנה, ומרחוק מריח ניחוחות של בישולים, אבל מקרוב מבין, כי הם מן השכנים... כאן באה לידי ביטוי מידת "הענוה", ליצור בקרבנו את הכח לסבול ולקבל את הדבר באהבה ובהשקט, כך נסיר מתוכנו כעס והקפדה איש על רעהו.

כן, זהו ענוה, ועל אדם ההולך בדרך זו נאמר כי תשרה בו התורה, זהו הכלי קיבול שלנו כדי שהתורה תשכון בנו בטח.

מעשים
נחמדים
המעוררים
ליראת ה'

משנת
המעשה

הבא ליטהר מסייעין בידו

לפני עשרות שנים חי בירושלים איש צדיק ותלמיד חכם מופלג בשם רבי אברהם אליהו מייסד זצ"ל. רבי אברהם אליהו או כמו שנקרא ר' אלה, חי באירופה לפני מלחמת העולם הראשונה, ולאחריה מצא עצמו בידי הקומוניסטים. בצדקותו הרבה ובקנאותו הגדולה לשם ה' הוא לא חת מפניהם כלל והמשיך להריץ תורה תחת הגזירות והשמד, והקים במינסק ישיבה ששמה היה "ישיבת מסירות נפש".

תקצר היריעה מלתאר את התלאות שעבר בשנים אלו, רק נזכיר שהתבטא ואמר שמניסיונו, כאשר מסר נפשו ללמוד וללמד - לא עשו לו דבר, ואילו כשהיה חשש לסכנה גדולה והורה היתר לעצמו לחדול מכך - או אז נתפס והואשם בלימוד תורה...

רבי אברהם אליהו חיבר ספר "בן אברהם" והיה מראשי הקנאים בירושלים. הוא היה בליטא, במיר, ואחר כך הרוסים כבשו את המקום והוא הוגלה לסיביר ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. בהיותו בסיביר לא ראה צורת אדם במשך עשר שנים, עד שחזר למוסקבה, וכאשר ראה 'ספר משניות'

פרץ בבכי. אחר כך הגיע לארץ והיה מראשי נטורי קרתא.

מעולם לא שח רבי אברהם פרט ודבר הקורות אותו באותם הימים, לבד מאשר המעשה הבא.

בעת שהותו בסיביר הקפיד רבי אברהם קלה כחמורה בכל דרך, ובנפשו גמר אומר כי לא יחלל את השבת ויהי מה. בפסח לא אכל חמץ, ביום הכיפורים לא הכניס מאכל ומשקה לפיו, ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. שנה לא היה עמו, והוא חישב בראשו המופלג את סדרי לוח השנה.

היה זה לביל י"ד

בניסן. רבי אברהם ערך בדיקת חמץ כדת וכדין בחדרו הצר, הותיר פרוסת חמץ ומחצה כדי מאכלו ללילה ולבוקר בטרם זמן שריפת חמץ, ולאחר אמירת "כל חמירא" בהתרגשות הוא נערך לארוחת ערב, אם אפשר לקרוא כך לפרוסת לחם ולירק קמל.

בעודו נוטל את ידיו בדקדוק דפק פקיד על דלתו והודיעו כי עליו להבהיל את עצמו אל משרד המחנה. הגיעה חבילה עבורו.

במשרד עמד הממונה הראשי כולו אומר כבוד, ומשנוכח ברבי אברהם, החל נובר הפקיד בחבילה כדי לבדוק אם אין בה

פריטים העלולים לסכן את השלטון. כעבור דקה לפתו אצבעותיו פנקס. הוא שלה אותו מן הקופסה הניחו בחבטה על שולחנו: מה זה? הוא שאל, כאשר ענה רבי אברהם כי מדובר בלוח שנה, קצף הממונה ורגז על המשלוח המוזר, כאילו אינך יודע איזה יום היום, והחרים את לוח השנה.

רבי אברהם החוויר כסיד, והחל למלל מילות שבח והודאה לקב"ה, על שהצילו מן הגרוע מכל. ולא, לא בגלל שחשש ר' אברהם שמא יאסרוהו על דבר הלוח, אלא כי כאשר הפקיד חבט את לוח שולחנו, הוא נפתח בדיוק בחודש ניסן, ורבי אברהם גילה לחרדתו, כי היום, לא ליל י"ד ניסן, אלא ליל ט"ו בניסן! וטרם בוא החבילה הוא עמד רגע לפני הכנסת פרוסת לחם לפיו, ומשמים שמרו רגליו! רגע קט לפני שהכניס חמץ לפיו - מנעו זאת ממנו!

הרבה ניסים ראיתי באותן שנים, סיפר אחר כך, אולם מנס כזה אי אפשר להסיח את דעת! הבא ליטהר - המוסר נפשו עבור קיום מצוות - מסייעים בידו!

(מאורות הדף היומי)